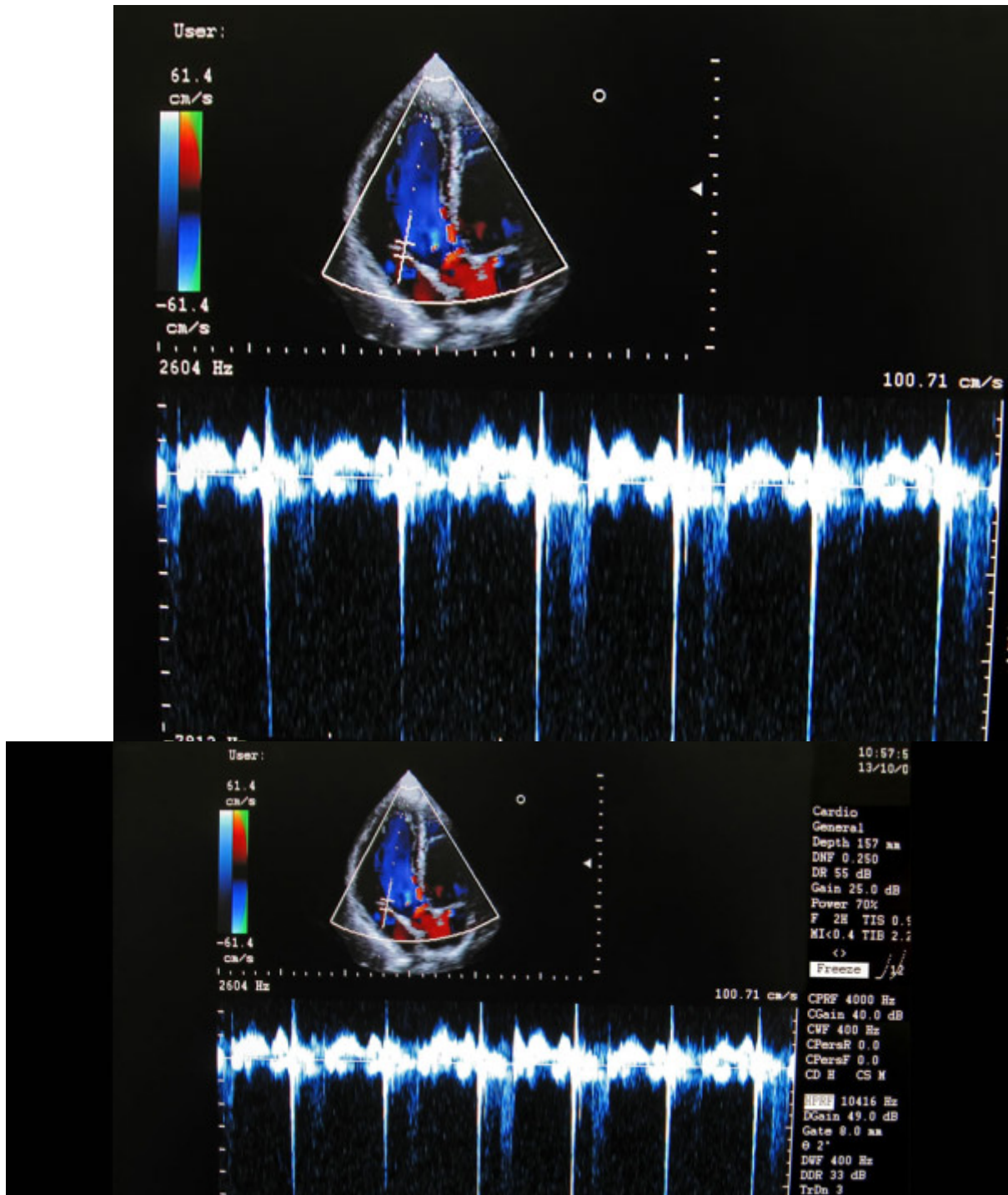

Ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή: γενικά συμπεράσματα

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Οι αναπαραγωγικές τεχνικές βρίσκονται σήμερα σε μια αλματώδη εξελικτική πορεία, η οποία συνεπάγεται την ανάδυση νέων ηθικών και νομικών ζητημάτων, που δίνουν ώθηση στον επιτελούμενο με τη συμμετοχή της επιστήμης, της κοινωνίας, του κράτους, των χριστιανικών

ομολογιών, των θρησκειών περί αυτών διάλογο.

Η αναπαραγωγική ιατρική, αφού διένυσε μια μακρά και δύσκολη πορεία από τα τέλη της δεκαετίας του '70 μέχρι σήμερα, κατέληξε αφενός μεν στο να εφαρμόζει σε ειδικά οργανωμένες μονάδες παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές προσφέρουσες τη γονεϊκή ιδιότητα όχι μόνο σε έγγαμα ή ελευθέρως συμβιούντα ζεύγη που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τη γονιμότητά τους αλλά και σε μοναχικές γυναίκες, μοναχικούς άνδρες, μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες, ομοφυλόφιλα ζεύγη, γυναίκες ή άνδρες που ο θάνατος τους στέρησε το/τη σύζυγο ή σύντροφο, αφετέρου δε στο να συνδυάζει τις τεχνικές αυτές με την κατάψυξη, τη δωρεά, την καταστροφή του γεννητικού υλικού και των εμβρύων, την επιλεκτική άμβλωση εμφυτευμένων υπεράριθμων εμβρύων, τη χρήση εμβρύων για επιστημονική έρευνα, την προεμφυτευτική διάγνωση, την αναπαραγωγική και τη θεραπευτική κλωνοποίηση.

Στη διπλωματική μας εργασία ασχοληθήκαμε με τα ανακύπτοντα από την εφαρμογή της παρεμβατικής αναπαραγωγικής τεχνολογίας ηθικά και νομικά ζητήματα και παρουσιάσαμε την τοποθέτηση της βιοηθικής ως διεπιστημονικού κλάδου, της Ορθόδοξης και Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και ορισμένων Προτεσταντικών ομολογιών και θρησκειών έναντι των εν λόγω ηθικών ζητημάτων, την πορεία προς τη νομοθετική ρύθμιση των νομικών ζητημάτων, τις νομοθετικές επί του θέματος ρυθμίσεις της Ελλάδας μαζί με νομικά σχόλια επ' αυτών, την αντίδραση της Ελλαδικής Εκκλησίας έναντι της πρώτης ελληνικής νομοθετικής ρύθμισης και τις νομοθετικές ρυθμίσεις άλλων νοτιοευρωπαϊκών χωρών.

Κατόπιν αυτών συμπεραίνουμε ότι οι χριστιανικές Εκκλησίες και οι θρησκείες, στις οποίες αναφερθήκαμε παρακολουθούν τις επιστημονικές εξελίξεις στο χώρο των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης και τα ηθικά ζητήματα που θέτουν. Αξιολογούν με κριτήρια που αντλούν από τη θεολογία και την ηθική τους την εφαρμογή και τις συνέπειες των τεχνικών αυτών και διατυπώνουν ηθικό προβληματισμό σχετικά με την εργαστηριακή δημιουργία εμβρύων και δη πλεοναζόντων, την παρέμβαση τρίτων προσώπων στη διαδικασία της αναπαραγωγής, τη χρήση των δημιουργημένων εργαστηριακά εμβρύων, ο οποίος καταλήγει στο ν' αποδίδουν θετική ηθική αξία μόνο στην τεχνητή σπερματέγχυση και στην εξωσωματική γονιμοποίηση που διενεργούνται με γεννητικό υλικό των συζύγων εντός του γάμου. Μάλιστα, η ιουδαϊκή θρησκεία αποδίδει ηθική αξία στην ομόλογη τεχνητή σπερματέγχυση και στην ομόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση, που εφαρμόζονται εντός του γάμου ακόμα και στην περίπτωση που συνδυάζονται με κρυοσυντήρηση και παθητική καταστροφή εμβρύων, παρένθετη μητρότητα και

αναπαραγωγική κλωνοποίηση. Εξαίρεση αποτελούν ο Βουδισμός, που αποδέχεται την ηθικότητα όλων των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών, αφού αυτές δεν παραβιάζουν την απαγόρευση της λάθος σεξουαλικής συμπεριφοράς, ανακουφίζουν από την αγωνία του να μην έχει κάποιος παιδιά και με τη καλή πρόθεση και το καλό αποτέλεσμα δικαιώνουν ηθικά τον αυνανισμό και την παράκαμψη της φυσικής αναπαραγωγικής διαδικασίας, ο Ινδουϊσμός, που αποδίδει ηθική αξία και στην τεχνητή σπερματέγχυση και στην εξωσωματική γονιμοποίηση, που διενεργούνται με γεννητικό υλικό στενού συγγενούς του συζύγου και η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, η οποία καταδικάζει ηθικά ακόμα και την ομόλογη τεχνητή σπερματέγχυση και εξωσωματική γονιμοποίηση ως αντιτιθέμενες στη δια της συζυγικής πράξης αξιοπρέπεια της αναπαραγωγής, στο δικαίωμα των συζύγων να γίνουν γονείς μέσω της συζυγικής πράξης και στο δικαίωμα του παιδιού να γεννηθεί από τους γονείς του μέσω της συζυγικής πράξης.

Στα ίδια θέματα με τις χριστιανικές Εκκλησίες και τις θρησκείες, που μας απασχόλησαν, επικεντρώνει τον ηθικό προβληματισμό και ο διεπιστημονικός κλάδος της βιοηθικής. Το γεγονός όμως ότι αντιλαμβάνεται τον άνθρωπο ως σύνολο γονιδίων κι όχι ως ψυχοσωματική ύπαρξη με δυνατότητα να δημιουργεί σχέσεις διαπροσωπικές και να ζει ζωή υλική και πνευματική ταυτίζοντας το θέλημά του με το θέλημα του Θεού και χρησιμοποιεί ως κριτήριο προσδιορισμού του ηθικά σωστού, χρήσιμου και ωφέλιμου των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης τις μεταβαλλόμενες υλικές ανάγκες του ανθρώπου και τη μεταβολή των επιστημονικών δεδομένων της αναπαραγωγικής τεχνολογίας την οδηγεί σε μη σταθερή ηθική αξιολόγηση, που στοχεύει όχι στο να γίνουν ηθικά αποδεκτές ή ν' απορριφθούν συνολικά ή μεμονωμένα οι τεχνικές αυτές, αλλά στο να προετοιμαστεί το κοινωνικό σύνολο για να τις αποδεχτεί.

Επίσης, συμπεραίνουμε ότι τη διαχείριση των νομικών ζητημάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή και τ' αποτελέσματα της παρεμβατικής γονιμοποίησης αναλαμβάνουν με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις τα σύγχρονα κράτη. Οι ρυθμίσεις αυτές προέκυψαν στις περισσότερες χώρες μέσα από δημόσιο διάλογο μετά την αναποτελεσματική προσπάθεια ν' αντιμετωπιστούν τα νομικά ζητήματα από την παρεμβατική αναπαραγωγή με επιταγές της ιατρικής ηθικής, κώδικες επαγγελματικής δεοντολογίας, κανόνες θεσπιζόμενους από τους επιστήμονες, γνωμοδοτήσεις και συστάσεις Επιτροπών Βιοηθικής. Μ' αυτές, καθορίζεται το επιτρεπτό και το μη επιτρεπτό, τίθενται κανόνες, προϋποθέσεις, περιορισμοί, ρυθμίζονται οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις, προστατεύεται η δημόσια υγεία, ασκείται έλεγχος στο χώρο της παρεμβατικής γονιμοποίησης.

Ως συνέπεια των συμπερασμάτων μας έρχεται αφενός μεν η για λόγους

κατανόησης και συμπάθειας προς τα έγγαμα ζεύγη που δεν μπορούν να σηκώσουν το βάρος της ατεκνίας προτροπή μας για προσφυγή σε ομόλογες παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές και υιοθεσία πλεοναζόντων εμβρύων, η οποία συνιστά την ποιμαντική πρόταση της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδας, αφετέρου δε η θετική μας τοποθέτηση έναντι των ευέλικτων νομοθετικών ρυθμίσεων που κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην αναπαραγωγή, δίνουν προτεραιότητα στο συμφέρον του αγέννητου παιδιού, προστατεύουν από τις αυθαιρεσίες και την κατάχρηση της επιστημονικής γνώσης κι αποτρέπουν νοσηρά φαινόμενα στο χώρο της παρεμβατικής γονιμοποίησης, όπως η μέσω γραφείων προώθηση του αναπαραγωγικού τουρισμού.

Παρατήρηση: Ολοκληρώνουμε σήμερα την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή – διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου